Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. № 12. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JANUARY 18 1997. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 18-го СІЧНЯ 1997 р. Ч. 12. РІК CIII.

А. Бутейкові заборонили сумісництво

Київ. — Верховний суд України залишив у силі рішення Київського міського суду про дострокове позбавлення уповноважень народного депутата України першого заступника міністра закордонних справ України Антона Бутейка, а його касаційну скаргу — без задоволення.

А. Бутейко не погодився з позбавленням його депутатських уповноважень і обумовив своє становище тим, що 63 народних депутати України не склали присягу. Тепер Конституційний суд України розглядає подання щодо питання про конституційності цієї ситуації.

А. Бутейко на засіданні Верховного суду також намагався довести, що постійно працює у Верховній Раді, а обов'язки першого заступника міністра закордонних справ виконує у вільний від основної праці час. Він підкреслив, що вважає цей судовий процес політичним, оскільки так голова Верховної Ради намагається позбутися в парламенті народних депутатів, які мають центристську і праву орієнтацію.

В. Горбулін звітував про візиту в НАТО

Київ. — Секретар Ради національної безпеки та оборони України Володимир Горбулін розповів на пресконференції в Адміністрації Президента про свою недавню візиту до квартири НАТО в Брюсселі.

За його словами, переданий восени минулого року до НАТО проєкт документу щодо особливих з ним стосунків України має бути винесений на розгляд Північноатлантичної ради, засідання якої відбудеться в середині лютого. "Україна, — підкреслив В. Горбулін, — не виключає можливости ухвалення цього документу під час зустрічі представників країн-членів НАТО влітку цього року. Проте на сьогодні немає чіткого підтвердження такого механізму проходження документу".

Під час зустрічей з представниками деяких членів НАТО виникало питання, яким бути цьому документові: політичним чи юридичним. Якщо це буде документ юридичний, то він мусить бути ратифікований Верховною Радою України, а це займе багато часу. Якщо він буде політичним, то це вже буде гарантією особливих стосунків, але він не матиме такої ваги, як юридичний.

Щодо стосунків Україна — Росія — НАТО, В. Горбулін вважає, що процес політичної співпраці має йти паралельно: Україна — НАТО, Росія — НАТО. Коментуючи думку, що вступ України до НАТО був би своєрідною "втечею" від Росії, В. Горбулін зауважив, що "тікаємо не лише ми, а й Російська Федерація", яка не виключає можливости вступу до цієї організації. Проте, у нас різні для цього мотиви: в Україні — морально-психологічні, а в Росії — оборонні. "Україна і Росія тісно співпрацюють з НАТО, але у кожного своя дорога", — наголосив він.

Прокурори СНД провели нараду

Москва. — Тут 12-го січня відбулося засідання Координаційної ради генеральних прокурорів країн учасниць СНД. Розглянуто питання взаємодії прокуратур держав Співдружности у боротьбі зі злочинністю та низку інших питань.

Генеральний прокурор України Григорій Ворсінов порушив питання затримки російською прикордонною владою українського корабля "Алмаз" в територіяльних водах Грузії. Капітана українського корабля і досі тримають у слідчому ізоляторі Управління Федеральної служби безпеки в Краснодарському краї. Йому пред'явлено звинувачення у порушенні державного кордону та митних правил.

Генеральний прокурор України не визнав ці дії російських прикордонників законними і поставив вимогу звільнити громадянина України, затриманого всупереч міжнародним правилам.

Г. Ворсінов також взяв участь у багатосторонній зустрічі генеральних прокурорів, проведеній Радою Европи.

Викладачі критикують керівництво Академії Державного Управління

Київ (УНІАР). — Колегія Міністерства Освіти України розглядає питання про долю Київського технікуму радіоелектроніки та Дніпропетровського будівельного технікуму. Київський радіотехнікум створено 28-го грудня 1951 року, а 12-го грудня 1996 року Кабінет Міністрів України видав постанову про ліквідацію технікуму по завершенні 1996-97 навчального року.

На думку викладачів технікуму, причина ліквідації навчального закладу в тому, що він розташований у центрі міста. На приміщення технікуму претендує ректор Національної Академії Державного Управління при Адміністрації Президента України Луговий.

Оминаючи Міністерство Освіти України, Луговий 11-го грудня 1996 року надіслав листа до міністра Кабінету Міністрів Валерія Пустовойтенка з пропозиціями щодо реформування вищої освіти. Одна з його пропозицій така: з огляду на те, що навчання за спеціяльностями, які є в технікумі, ведеться і в інших закладах, технікум можна закрити, а приміщення передати академії.

До речі, академія вже має приміщення в Києві на вулиці Ежена Потьє, в районі станції метро "Шулявка". Кабінет Міністрів рішення ухвалив наступного ж дня.

Викладачі і студенти технікуму опротестували це рішення у зверненні до Президента України Леоніда Кучми та до Комісії Верховної Ради з питань науки і народної освіти. Л. Кучма доручив віцепрем'єр-міністрові Івановї Курасові з'ясувати це питання.

Окрім згаданого приміщення технікуму, Національна Академія Державного Управління претендує ще й на приміщення старішого технікуму — Дніпропетровського будівельного, який також розташований у престижевому районі міста. Там плянується розмістити дніпропетровську філію Національної Академії Державного Управління.

Стало також відомо, що два корпуси Києво-Печерської Лаври, не зважаючи на протести громадськости, все ж передаються Православній Церкві Московського Патріярхату.

Згідно з повідомленням Проводу Організації Українських Націоналістів, виконуючий обов'язки голови Київської міської державної адміністрації Олександер Омельченко 12-го січня 1997 року видав розпорядження ч. 1120 згорнути музейні експозиції корпусів 45 і 70 і передати згадані корпуси Православній Церкві Московського Патріярхату.

Злочинців затримано на Львівщині

Львів. — Як повідомили 15-го січня кореспондентові ІМА-прес у центрі суспільних зв'язків Управління внутрішніх справ Львівської области, працівники правоохоронних органів затримали трьох молодих людей, які напочатку січня цього року пограбували церкву Почаївської Богоматері в Стебнику на Львівщині.

Злочинцями виявилися 15-річний учень місцевої школи та двоє безробітних — 16-ти і 28-ми років.

Симпозіюм порекомендував замінити ув'язнення нетюремними санкціями

Київ. — Учасники міжнародного симпозіюму, що відбувся 15-16-го січня під назвою „У пошуках альтернатив тюремному ув'язненню", ухвалили резолюцію, в якій порекомендували включити до нового Кримінального кодексу України ряд нетюремних санкцій, повідомила 15-го січня УНІАР.

Симпозіюм, який провела американська правозахисна організація „Дім свободи" разом з Українсько-американським бюром захисту прав людини і Міжнародним регабіталіційним центром жертв війни та тоталітарних режимів, розглядав ряд політичних, законодавчих, соціяльно-економічних і демографічних питань, спрямованих на заміну тюремного ув'язнення іншим покаранням. Учасники запропонували Комісії Верховної Ради з правної політики і судової реформи, а також Кабінетові Міністрів передбачити у Кримінальному кодексі створення служби пробації, яка проводила б соціяльну працю та здійснювала б нагляд за засудженими, а також порекомендували створити державну систему опіки над колишніми в'язнями.

З прийняттям Конституції в Україні пожвавилася праця щодо реформування кримінально-правної системи і приведення її до міжнародних стандартів. Як відомо, у травні 1995 року IX Конгрес Організації Об'єднаних Націй схвалив положення, згідно з яким рекомендується в усіх країнах світу застосовувати замість тюремного ув'язнення такі санкції як гро-

(Закінчення на стор.3)

СТАВКА НА МОЛОДЬ

Джерзі Сіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Ред. Осип Зінкевич — в нашій редакції частий гість, хоча знаємо, що тепер перебуває постійно в Києві, а до ЗСА приїздить на „гостинні виступи", коли доконче треба щось полагодити або представити новий проєкт праці, якої у нього ніколи не бракує.

Тим разом однак на наше запитання, яка конкретна ціль його відвідин в редакції та в предсідника УНС заявлює, що йдеться тут про моральну підтримку нашої організації та газети для діяльности творчої молоді України.

Він негайно пригадує не так то і давне перебування в ЗСА групи творчої молоді з Києва, що є задоком так потрібного руху молоді на культурному і політичному відтинках розвитку України.

Ред. О. Зінкевич із справжнім молодечим захватом говорить про цілу групу, яку вдалося об'єднати і спрямувати до дальшої дії, так, що нам мимоволі виривається дещо здивоване не так ствердження, як може запитання:

Ред. О. Зінкевич в редакції „Свободи".

— Значить, для вас ця група творчої молоді стоїть на першому місці діяльности, а що тоді із видавництвом, яке ви стільки років провадили?

— Видавництво для мене тепер це побічна справа — моя ставка тепер на молодь і на допомогу їй у дальшому розвитку по правильній лінії, — відповідає наш гість, немов відмахуючись від діла, що було йому продовж довгих років найближче.

— Як це прийшло у вас і чим це пояснити? Ви ж не молода так дуже людина, щоб знайти легко спільну мову із двадцятилітніми.

— А бачите, однак знайшов. Це я сам відшукав цю творчу молодь в Україні, коли побачив, що не можу знайти співзвучности із середньою гене-

(Закінчення на стор.3)

В. Кристофер остерігає проти ізоляціонізму

Вашінгтон. — Державний секретар З'єднаних Стейтів Америки Воррен Кристофер, який тепер відходить зі свого посту, у прощальній промові, з якою він виступив у Гарвардському університеті в Бостоні, остеріг політиків і державних країни від „нового ізоляціонізму". При цьому В. Кристофер мав на увазі ту обставину, що в останні роки Конгрес зменшував асигнування на зовнішньополітичні програми.

„Найбільша криза у нашій зовнішній політиці полягає в тому, чи зможемо ми дозволити собі на витрати, необхідні для ефективної зовнішньополітичної діяльности. Нам загрожує нова форма ізоляціонізму, при якому від нас вимагають лідерства, але позбавляють спроможности відігравати провідну ролю", — сказав, між іншим, В. Кристофер. На його думку, бюджетні обмеження не дадуть можливости Америці „адекватно реагувати на виникнення кризової ситуації в якомусь одному районі світу, не позбавляючи при цьому джерел фінансування програм в інших регіонах". Якщо виникне нова криза, „нам доведеться вибирати, якими далекойдучими інтересами ми можемо поступитись заради тимчасових потреб", — остеріг В. Кристофер.

Державний секретар нагадав, що починаючи з 1985 року ЗСА на 50 відсотків зменшили фонди на міжнародні програми, на 37 відсотків — видатки на допомогу іншим державам. У висліді ці загрозою опинилися навіть програми американ-

(Закінчення на стор.3)

СПРАВУ ГЕБРОНСЬКОГО ДОГОВОРУ ЗАКІНЧЕНО

Єрусалим. — У протилежності до бурхливих дискусій в ізраїльському кабінеті, пізно вечором у четвер, 16-го січня, парлямент Ізраїля у відносно спокійній атмосфері успішно завершив кінцеву стадію Гебронського договору, схваливши його голосами 87 до 17.

Це була остання із легальних перепон того договору, хоч ніхто не сумнівався в її успішності, бо коаліцію прем'єр-міністра Беньяміна Нетаняґу підтримала Лейбористська партія. Після офіційного схвалення парляментом Ізраїля, нічого більше не стояло на перешкоді передачі Геброну під управління палестинців, що й було здійснено ізраїльським військовим командуванням, але щойно ранком у п'ятницю, 17-го січня, як воно передало палестинцям ключі до головної квартири військового командування, збудованої ще англійцями на найвищому пагорбі міста.

Аналітики все ж таки остерігають, що справа Гебронського договору не є зовсім закінченою, бо войовничі фанатики обидвох сторін готові чинити дальші клопоти. Про це офіційно заявили члени ісламської підпільної організації Гамас, які підкреслюють, що договір Ясіра Арафата з Б. Нетаняґу вперше в історії поділив місто між палестинцями і жидами. Справа в тому, що в Геброні залишено невеликий відділ ізраїльських військовиків для виключної охорони 450 жидівських поселенців і саме проти цього розподілу виступає Гамас. Так само жидівські поселенці невдоволені договором і уважають це зрадою Ізраїля та їх особисто з боку прем'єр-міністра Б. Нетаняґу, уряду та парляменту.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК ІНФОРМУЄ

КИЇВ. — Пресова служба Національного Банку України повідомила, що від 10-го січня 1997 року облікова ставка НБУ встановилася на рівні 35 відсотків річних. Раніше вона була — 40 відсотків річних. Міністерство Статистики України повідомляє, що рівень інфляції в грудні 1996 року становив 0.9 відсотка. Ціни на продукти зросли на один відсоток, ціни на промислові товари зросли на 0.6 відсотка, на послуги в грудні зросли на 0.8 відсотка. Річний рівень інфляції становив 39.7 відсотка. Ціни на продукти у 1996 році зросли на 17.4 відс., на промислові товари — на 18.8 відс., на послуги — у 2.127 раза. У січні 1997 року на 5—10 відсотків подорожчає соняшникова олія.

ДЖ. САКС ПІДТРИМУЄ МОНЕТАРНУ ПОЛІТИКУ НБУ

КИЇВ. — Тут відбулася зустріч відомого американського економіста, радника Уряду України Джефрі Сакса з Президентом України Леонідом Кучмою. Радник висловив занепокоєння відсутністю суттєвих інвестицій в українську економіку. Головною передумовою для вкладення інвестицій є ухвалення бюджету на основі податкової системи. Дж. Сакс вважає, що треба і далі підтримувати стабільну монетарну політику, яку проводить Національний Банк України. Л. Кучма відповів, що в Україні прихильників нового бюджету більше, ніж його противників. Якщо головний фінансовий закон держави буде ухвалено у варіанті, запропонованому Президентом і Урядом, то це буде значним кроком уперед, вважає Президент України. Відбулася також розмова Дж. Сакса з головою Адміністрації Президента Євгеном Кушнарьовим. На думку Д. Сакса, зволікання Верховної Ради зі схваленням податкових законів і початок передвиборчої кампанії унеможливлять позитивні зрушення в економіці, що може стати причиною кризи в державі у другій половині 1997 року.

ЗАХИЩАЮТЬ В. БОЖЕНАРА

КИЇВ. — Українські парляментаристи від фракції соціялістів, секретар Комісії з питань екології Віктор Брит та голова Комісії з питань охорони здоров'я Ніна Марковська скерували листа до Київської регіональної делегації Міжнародного Червоного Хреста, у якому наголошено, що колишній радник голови Верховної Ради України з питань національної безпеки Віктор Боженар перебуває під слідством з березня 1995 року, а звинувачення проти нього має ознаки фальсифікації. За 22 місяці ув'язнення, пишуть автори звернення, здоров'я Боженара різко погіршилося, однак його не звільнили з-під охорони, а призначили нову медичну експертизу. У зв'язку з цим виникла серйозна загроза для його життя. Суд у справі Боженара розпочався в Одесі у червні 1996 року, а 9-го січня 1997 року В. Боженар розпочав голодівку, домагаючись звільнення з-під охорони за станом здоров'я. В. Брит та Н. Марковська закликали Міжнародний Червоний Хрест врятувати В. Боженара від смерти і від судової розправи.

Л.КУЧМА ПОДАВ ЗАУВАЖЕННЯ ДО ЗАКОНУ

КИЇВ. — Президент України Леонід Кучма ознайомився і повернув у Верховну Раду на повторний розгляд закон про порядок висвітлення діяльности українського парляменту, схвалений Верховною Радою 24-го грудня 1996 року. Президент зазначив, що згаданий закон створює пріоритетні умови для висвітлення у засобах масової інформації діяльности лише однієї гілки влади — Верховної Ради. Згідно зі статтею 6 Конституції України державна влада здійснюється на засадах її розподілу на законодавчу, виконавчу та судову. Запропоновані ж законом засади і механізми, на думку Президента, створюють прецедент легалізації політичних переваг законодавчої влади над виконавчою та судовою. Вони дискримінують інші органи державної влади щодо висвітлення їхньої діяльности в засобах масової інформації. Президент запропонував розпочати підготову проєкту закону про висвітлення діяльности всіх вищих органів державної влади у повній відповідності до Конституції та законів України.

КРИМСЬКІ ТАТАРИ БОРЯТЬСЯ ЗА СВОЇ ПРАВА

СИМФЕРОПІЛЬ. — Кримські татари розпочали масовий збір підписів під зверненням до керівництва України на захист своїх політичних та економічних прав. Про початок цієї акції повідомив Меджліс у місцевих органах влади. В інформації сказано, що 250-тисячний народ повертається на батьківщину, але понад дві третини його досі не мають житла.

Л. КУЧМА ЗУСТРІВСЯ З КЕРІВНИКАМИ СИЛОВИХ МІНІСТЕРСТВ І ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ

КИЇВ. — Пресова служба Президента України повідомила, що голова держави Леонід Кучма зустрівся з керівниками силових міністерств та головами державних адміністрацій Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської і Тернопільської областей. У зустрічах взяв участь також прем'єр-міністр України Павло Лазаренко. Керівники доповіли про соціяльно-економічну ситуацію в очолюваних ними міністерствах і областях. Президент наголосив на персональній відповідальності за стан справ кожного з керівників.

У СВІТІ

ГОЛОВНИЙ ЛІКАР КРЕМЛЯ повідомив, що російський президент Борис Єльцин мусить залишитися в лікарні принаймenше до наступного тижня для того, щоб „забезпечитися від будь-яких можливих комплікацій" пов'язаних зі запаленням легенів, як емфізема чи послаблення серця. Стан здоров'я Б. Єльцина, на думку д-ра Сергея Міронова, є задовільним і він вже працює кожного дня по дві години над полагодженням державних справ, але запалення легенів є „серйозною хворобою" і може бути небезпечною, якщо її не доглянути відповідно під час одужання.

СПРАВА МОЖЛИВОГО ПРОДАЖУ зброї Сирії Південною Африкою набирає вагомости, зокрема коли президент Нелсон Мандела злісно відкинув перестрогу ЗСА, що такий крок може причинитися до зменшення або й цілковитого припинення деяких програм допомоги Вашінгтоном. „Ми будемо робити домовлення з будь-якою країною, чи подобається це Заходові чи ні", — підкреслив південноафриканський президент.

В АМЕРИЦІ

У СЕРЕДУ, 15-ГО СІЧНЯ, в Білому Домі відбулося спеціяльне святкування, під проводом президента Билла Клінтона і секретаря Державного скарбу Роберта Рубіна. Святкування було зумовлене повідомленням Президента про те, що Мехіко закінчило сплату Америці свого 12.5 більйонового довгу, котрий тому два роки допоміг тій країні вийти з фінансової кризи. Позичку віддано три роки перед речинцем і тим самим Мехіко увільнилося від всякої економічної контролі, що її встановили ЗСА, як одну зі запорук позички.

ПІСЛЯ КІЛЬКАТИЖНЕВОЇ мовчанки у справі етичного слідства проти спікера Палати Репрезентантів Нюта Ґінґріча, президент Билл Клінтон вкінці голосно висловив свою думку. Він підкреслив, що не тільки він, але і громадськість країни має вже досить цієї міжпартійної дітвацької тяганини у Капітолю з приводу цієї справи. Президент недвозначно звернувся до членів Палати Репрезентантів з проханням закінчити їх суперечки і братися до конкретної праці.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Щось бариться середня кляса

Економічна наука теоретично давно осягнула феномен середньої кляси — її функції і ролю у виробничих відносинах суспільства. До неї, в її клясичному варіянті, належить різнобарвний і динамічний прошарок між великим капіталом, родовою аристократією — з одного боку і робітництвом — з другого. Модерна дефініція мала б бути ще простішою, збудованою на самому лише майновому чинникові: прошарок між дуже багатими і дуже бідними. Традиційно йдеться про ремісників, торгівців, власників невеликих підприємства та фірм, представників так званих вільних професій, як от лікарі, адвокати, журналісти. Саме завдяки динамізмові цього прошарку суспільство діє як єдиний соціяльно-господарський комплекс. У вільному світі середня кляса постійно поповнюється і оновлюється, своєю еволюцією віддзеркалюючи нові потреби і нові демократичні можливості країни.

Інакше сталося з державами, де донедавна панував комуністичний тоталітаризм. Владна верхівка у своєму самозасліпленні перебрала на себе функції, з якими врешті не дала собі ради, бо виконувати їх може лише такий суспільний організм, котрий здатний до самоструктуризації і самореґуляції. Комунізм як хибна політична і економічна система знищив середню клясу, щоб вона не перешкоджала йому несамовито визискувати робітничу і селянську масу.

Тепер, у переходовий період, уряди східньоевропейських держав, а також колишні совєтські республіки, цілком щиро намагаючись вивести свої економіки на добру дорогу і відповідно реформуючи закони, мимовільно ставлять воза попереду коня. Бо навіть найкращий закон не створить середньої кляси, не структуризує суспільства моментально. Закон тільки відчиняє двері, а здійснює це завдання лише час і лише під тією умовою, якщо у згаданих новопосталих державах переможе демократія — не позірна, а справжня, при якій кожен громадянин через певні демократичні механізми може впливати на діяльність уряду.

Покищо соціяльне розшарування в післякомуністичних державах розчаровує. Директор російського Інституту соціяльних зв'язків І. Березін оприлюднив у московських газетах дуже цікаві висліди аналізи теперішньої соціяльної структури Росії. Отже, до естаблішменту, економічно-майнової еліти, тобто „кляси господарів“ належать 250,000 родин — 0,5 відсотка від їх загального числа. Річний дохід кожної з цих родин перевищує 75,000 дол. Середній прошарок — дрібні підприємці, власники невеликих, переважно родинних, фірм — налічує 2.5 мільйона родин і становить п'ять відсотків. Річний дохід — від 4,000 до 12,000 дол. Ще п'ять відсотків — менаджери, військовики, лікарі, правники, і ще п'ять — працівники інших інтелектуальних професій. Нарешті, п'ять відсотків — це пенсіонери. Решту, понад 70 відсотків родин, становить середній — злиденний — прошарок. Річний дохід кожної з них — від 0.3 до 3,000 дол.

Подібну статистику мають всі колишні совєтські республіки. А тепер порівняймо, наприклад, з австрійським суспільством, де п'ять відсотків бідних, три відсотки багатих, і 92 відсотки — середня кляса. Скільки треба чекати на такі пропорції в Україні, в Росії?

Повторюємо: все залежить від якости демократії, від того, чи вона є дійсна, чи лише паперова. Ось факт для роздумів: „нові росіяни“, котрі під час краху комунізму привласнили величезні багатства, купують сьогодні за кордоном, на Заході, будинки вартістю 3-5 млн. дол. Якраз це й видає, що Росією керує не демократія, а олігархія, купка збагачених неправедними грішми кланів. Тим часом російська державна каса — порожня, і щоб у ній не гуляв вітер, „демократичний“ уряд підвищує податки, змушуючи дрібного власника, який ще не зіп'явся на ноги, платити 95 відсотків від його доходу. Таким чином держава, якій не вистачає моральної і політичної сили здійснити здорові реформи, спричинює хвилю незаконних збагачень. Безчесний чиновник, який займався, наприклад, продажем державної нафти, газу, дерева, ставав мільйонером, бо різниця між експортною ціною і внутрішньою вартістю цих матеріялів досягала фантастичних розмірів і осідала у приватних кишенях.

Страшно стає, коли читаєш ці рядки московського публіциста Олега Попцова: „Ми йдемо назад. Свобода, досягнута нами, легко переступила закон і перетворилася у свободу вседозволености... Після зрівняльного застрику соціялізму людська праця в Росії вийшла на другий виток безпотрібности — він перестав бути засобом успіху, процвітання особи, більше того, він перестає бути засобом щоденного існування...“.

Микола Рябчук,
Київ

МНОЖИННІСТЬ ІСТОРІЙ

Попри цілком очевидний занепад українського книговидання, а ще більше — книготоргівлі, свідками чого ми стали за останні п'ять років, принаймні один жанр залишається досить стійким перед ударами справді дикого, не так капіталістичного, як радше колоніяльного, ринку. Ідеться про жанр історичної прози — белетристичної, науково-популярної, наукової. По-своєму це цікавий феномен, який відбиває потребу новопосталої „неісторичної" нації в самоусвідомленні, в окресленні часових і просторових координатів свого існування.

Історія України, як відомо, довший час була предметом не тільки маловідомим, а й малодоступним; за надмірний інтерес до цієї теми можна легко було заплатити вигнанням з університету чи інституту, з праці і навіть ув'язненням. Перевидання заборонених праць Грушевського, Костомарова, Антоновича, Полонської-Василенко, Єфименко, Дорошенка і багатьох інших „буржуазно-націоналістичних фальсифікаторів" до певної міри заповнило інформаційний вакуум, створений „єдино правильною" історіографією „Короткого курсу ВКП(б)" та „Тез до 300-ліття возз'єднання України з Росією".

Запізнення

А проте всі ці книги запізнилися щонайменше на півстоліття — і то не лише хронологічно, а й методологічно. Закономірно, що в цій ситуації найприступнішою і найпрактичнішою для сучасного читача виявилася „заморська" історія України канадського професора Ореста Субтельного, часом навіть на шкоду якості тексту, перекладена „Либіддю" в 1991 році. За п'ять років ця книга витримала в Україні п'ять перевидань, зокрема й у м'якій обкладинці, і навіть діждалась російськомовної версії, у якій Михайла Грушевського нарешті названо „народником" (тобто так, як у Субтельного — "populist"), тим часом як в українському перекладі з видання у видання вперто кочує невідомо ким і навіщо сфальсифікована формула „послідовний демократ".

Сама англомовна назва книга "Ukraine. A History" мовби передбачає множинність поглядів на історію; неозначений артикль „а", що ніяк не перекладається українською мовою (як і, зрештою, означений артикль "the"), вказує, що перед нами — одна з багатьох можливих „історій", партикулярна версія, цілковита протилежність до єдино можливої й правильної "the history" — історії, що претендує на вичерпність та остаточність.

Уся західня історіографія продукує сьогодні лише "a history", — чесно визнаючи обмеженість і відносність, „партикулярність" людського погляду на історію. "The History" — як Історія з великої літери, універсальна й тотальна, — залишилась у минулому, де панував універсальний, тотальний світогляд. В Україні зразками такої "the History" були літописи, що починалися з сотворення світу, з Адама і Еви, з Ноя та його синів, і вписували українські події у цей вселенський, однозначно детермінований Господнім промислом, контекст. Анонімність усіх цих творів закономірна, адже "the History" — це Історія Історій, писана не тим чи тим автором, а — Творцем; ім'я літописця як вияв приватности, партикулярности є, отже, недопустимим у творі універсалістичному й понадособовому.

Ренесанс ознаменував перехід від релігійної тотальности до світської партикулярности, від єдиної Книги Книг (Біблія) до безлічі авторських, індивідуалістичних витворів, від the History до безлічі імпресіоністичних мазків, кожен з яких — це лише "a history".

Розрахована на англомовних студентів, які взагалі мало що знають про Україну, "A History" Субтельного, здається, нічого не втратила від зміни свого адресату, бо ж пересічний український читач, як з'ясувалося, знає про власну історію не набагато більше. А втім, ця книга має ще одне, важливіше достоїнство: вона написана по-сучасному, цілком об'єктивно, без жодних „пропаґандистських" ухилів, з належною увагою і повагою до різних, часом не зовсім приємних для українців поглядів на спірні проблеми. Всі ці погляди — українські, російські, польські, німецькі — викладаються, якщо виникає така потреба, з академічною безсторонністю, стримано і коректно.

Вдалий балянс

А головне, в книзі Субтельного знайдено дуже вдалий балянс між емпіричними даними (датами, іменами, подіями) та їхнім концептуальним обдуманням, „метаісторичним" узагальненням. Найголовніші проблемні вузли української історії вдало виділені, зформульовані і нанизані на чітку подієву канву східньоевропейського розвитку.

На жаль, майже цілковитою протилежністю до книги Субтельного є „Історія України", підготовлена групою українських учених під керівництвом Ю. Зайцева і видана нещодавно у Львові Видавництвом „Світ". Попри те, що загальні схеми історичного розвитку України в обох книгах збігаються, а деякі розділи львівської книги є взагалі ледь не дослівним переказом відповідних пасажів Субтельного, читати цю книгу — справа невдячна і, прямо скажемо, малоприємна. Безліч імен, дат, цифр, фактів, розсипаних на сторінках „Історії України", свідчать радше про добрі компіляторські здібності авторів, ніж про їхнє уміння дати лад своїй „картотеці", розумно структуризувати й концептуалізувати нагромаджений матеріял.

Не кожен Шерлок Голмс, як відомо, може бути Конан Дойлем; не кожен знавець історичних подій здатен їх викласти чітко й прозоро, без сумнівних апеляцій до „державотворчих традицій", які ще хтозна-відколи „існували у південній частині східньослов'янського етнічного масиву", і не менш сумнівних розміркувань про шкоду, що її завдав у XV столітті литовський князь Свидригайло „українській справі". (Псевдопатріотична патетика є, власне, лише зворотним боком концептуальної безпорадности: суто академічне питання, наприклад, про те, чи можна вже з IV тисячоліття до нашої ери говорити про автохтонність населення України, набуває в такому контексті якоїсь абсолютно ґретескної, „шаманської" арґументації: виявляється, можна, бо це населення „зберегло через тисячоліття основне — любов до рідної землі, психоло-гію творця і працівника, а не зайди і грабіжника");

Менша вартість

Попри приблизно однаковий обсяг обох книг і попри, здавалося б, значно ширший фактаж, розсипаний на сторінках „Історії України", її пізнавальна вартість, порівняно з „Історією" Субтельного, незрівнянно менша. Бо, коли йдеться про самі лише факти, імена, дати, то за ними, так чи інакше, краще звертатись до енциклопедій та довідників (тим більше, що в „Історії України" ви все одно не знайдете ні іменного покажчика, ні хронологічної таблиці, ні бодай поганенької картосхеми). Коли ж ідеться про розуміння історії як процесу і як проблеми чи, власне, низки проблем, то канадська історія України відрізняється від львівської приблизно так, як новочасна академічна праця від студентської курсової.

Досить поглянути на тлумачення будь-якого епізоду в одній книзі і в другій, або зрозуміти принципову концептуальну відмінність між ними. Ось, скажімо, складна і часто дискутована у світовій історіографії проблема „норманського" походження київської держави. Для львівського автора це лиш привід дати відсіч „антипатріотичним" норманістам, не вартим і двох зневажливих речень; тоді як для канадського автора — це підстава для стислого, наукового сумлінного викладу обох теорій, з посиланням зокрема на видатного українського вченого з Гарварду Омеляна Пріцака (котрого львівські історики чомусь узагалі не згадують, навіть у бібліографії, хоч його праці вже перекладались по-українськи). Покликаючись на Пріцакову, а відтак Пайпсову паралелю між торговельним „бизнесом" київських варягів та яким-небудь новочасним комерційним підприємством на зразок Ост-Індської компанії, Субтельний дає блискучу версію функціонування ранньокиївської держави, а відтак з'ясовує особливості тамтешнього февдалізму, його „недорозвинений" характер (більшість західніх вчених взагалі не вважають устрій Київської Руси „февдальним", вбачаючи в цьому суто марксистське спрощення). І врешті, загальна аморфність, структурна слабкість Київської імперії та її остаточний крах подаються як наслідок згаданої недорозвинености — колос на глиняних ногах, стверджує Субтельний, був внутрішньо приречений, і його падіння лише прискорилось, а не спричинилось нашестям монголо-татарів.

Інший приклад — конфлікт із князем Бутурліном під час підписання Переяславської угоди (московський посол відмовився присягати від імені царя перед козаками, заявивши, що його „государ" не присягає перед своїми підданими). Для львівського автора цей епізод

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про таких, що справді колядували

Останній фейлетон про роздуми після свят викликав зрозумілу реакцію, що її завжди нетерпляче чекаю, бо це єдиний справжній доказ, що люди цю рубрику читають і що вона їх зрушує із звичайної апатії. Реакція приходить найсильніша тоді, коли читачі чимось „обурені" або уважають, що написано неправильно, але тим разом вона була виїмково радісна. Завдяки їй дійшли до мене „будуючі" вістки про те, що так воно зле не є із тою молоддю, що вже тут народилася і тепер доростає, що вони таки розуміють наші відвічні релігійні звичаї та вміють у них знайти і для себе вдоволення, а не виконують лише наказаного старшими прикрого обов'язку.

І ось молоді мами, одні за одними, зі захватом розповідали про цьогорічну коляду, коли вони роз'їздили автами по всіх дільницях Ню Йорку зі своїми та чужими дітьми, несучи від порога до порога пластову коляду. Виявилося, що молоді колядники знали таки не одну, а не менше трьох стрічок популярних наших коляд, знали різні віншування і були горді, що можуть гарно це зробити. То ж не дивно, що їх всюди, де були господарі вдома, радісно і тепло приймали, а подекуди зі сльозами на очах, немов не вірячи, що ще таке можливе у 1997 році.

Як це сталося, що тим разом було подостатком молоді, що з охотою колядувала — важко зрозуміти, але фактом є, що немов загорівся новий вогник, з появи першого полум'я якого можна лише щиро радіти. Розповідали мені про такий зворушливий випадок, коли в домі не дуже старшого віком пластуна, який сам поїхав також того дня колядувати, молоді колядники застали листа з проханням залишити коляду на стрічці наставленого рекордера, почастуватися тістечками, що були приготовані і взяти за „труди праведні" чека, що чекав на них на столі.

В іншому випадку господарі просили, як ласка, прийти ще раз, коли у них будуть американські гості, щоб і вони послухали та побачили молодих „юкі".

Читаємо у репортажі нашого колеґи Романа на сторінках „Українського Тижневика", що в Україні була цього разу нарешті справжня зима, саме така, як „старші" мають у споминах, зі санками, дзвіночками та голосною колядою у різдвяний час.

А ми можемо тепер з усією відповідальністю сказати, що наша молодь тут не засоромила своїх однолітків у Львові та Тернополі, які ходили зі „звіздою". Бракувало лише нам тут такого морозу та снігу для декорації, хоча цей останній припорошив на час коляди брудні та сірі вулиці Ню Йорку, ніби в цей спосіб сприяючи вертепному настроєві початкуючих колядників. А може до того щирого колядування причинилася допомога їхніх однолітків, які зовсім недавно сюди приїхали? Розповідає одна із добрих знайомих, що у неї було троє колядників зі СУМ, і між ними вирізнявся хлопець із „четвертої хвилі", що умів виїмково гарно віншувати з Різдвом та Новим Роком.

А я, пишучи ці рядки в останні хвилини вже рідко тут святкованого „старого" Нового Року, потиснула ґудзик на рямочці із родинною світлиною онуків та вслухуюся у дзвінкий бадьорий голосочок Тані, який віншує:

„З Різдвом Христовим
і Новим Роком!
Вас вітаю!
Щастя, радости бажаю,
Щоб ніколи не хворіли,
Щоб ніколи не старіли,
І душею молоділи.
Щоб Вас люди поважали.
І в роботі Вам горіло.
А в кишені шелестіло,
І як мак Ви цвіли,
І сто років прожили".

Отож сьогодні маю те приємне відчуття, що може я трохи помилилася у своєму писанні щодо теперішнього колядування нашої молоді, а може то приходить знову нова хвиля того, за чим ми в нашій ностальгії так тужимо і так страшенно надіємося? Може у тих, що частогусто говорять вже чужим акцентом, але ще таки по-українськи, є однак щире бажання продовжити давню предковічну традицію коляди і щедрівки?

О-КА

Д-р Тамара Булат

БЕЗ ОХРАНКИ І НКВД

(Відзначення 130-ої річниці від дня народження Михайла Грушевського)

V

Підсумки конференції виголосив голова Історичної секції УВАН, голова Ювілейного комітету, проф. Кентського університету Любомир Винар. Він вказав на перспективи поширення українознавства, необхідність вироблення його засад в американських історичних дисциплінах; наголосив на потребі українських фахівців. Діяспора й далі спроможна створювати духові цінності, тому важливою є координація наукових сил України, Европи, Америки, Австралії.

Грушевськознавство активно розвивається в Україні. Свідченням того є те, що сучасні фахівці взяли до уваги принципи Конституції Української Народної Республіки, коли працювали над текстом Конституції України 1996 року. Прийняття цього основного закону держави було найкращим подарунком до ювілею першого Президента України.

Можна сподіватися, що конференція в Ню Йорку також спричинилася до гідного відзначення 130-ліття великого українця. Було багато достойних гостей з України, Канади, представників від численних українських організацій у ЗСА.

В резолюції, прийнятій учасниками конференції, зазначено рекомендації: впровадити в українську і світову науку історіографічну схему М. Грушевського історії українського народу і держави, з відповідними доповненнями, як схему української національної історіографії; сприяти розвиткові грушевськознавства як окремої міждисциплінарної науки; друкувати архівні матеріяли про М. Грушевського, монографії, мемуари, епістолярію, творчу спадщину не лише М. Грушевського, а й його співробітників та послідовників українською, англійською та іншими мовами. Важливо опертись на концепції М. Грушевського у формуванні основ внутрішньої і зовнішньої політики України у принципово важливих напрямах (орієнтація України на західню геополітику; стратегічне співробітництво України і ЗСА; формування кооперації країн Чорноморського басейну; відносини України і Росії).

Було прийнято рішення підтримати звернення до генерального прокурора України в справі розслідування обставин зникнення рукопису 2-ої частини X тому „Історії України-Руси" та VII тому „Історії української літератури", які є національно-культурною спадщиною українського народу. Також — з'ясувати загадкову смерть М. Грушевського і трагічну долю його родини, учнів і співробітників. Відзначити авторів книжки „Михайло Грушевський і ГПУ-НКВД. Трагічне десятиліття: 1924-1934" В. Пристайка і Ю. Шаповала, які опублікували цінні матеріяли з Державного Архіву Служби Безпеки України. Схвалити діяльність Українського Історичного Товариства, Міжнародного товариства ім. М. Грушевського, катедри історії ім. М. Грушевського при Гарвардському університеті й інших установ у поширенні знань про вчення М. Грушевського.

На закінчення конференції усім доповідачам вручено портрети М. Грушевського. Президент Українського Інституту Америки д-р Володимир Баранецький, закриваючи святочні збори, подякував доповідачам за змістовні виступи, відзначив ініціятиву міжнародного Академічного комітету для вшанування 130-ліття М. Грушевського, очоленого д-ром Любомиром Винарем. З теплим словом вдячності звернувся д-р Баранецький до всіх присутніх, зокрема до представників наукових і дипломатичних кіл з України, привітав присутню в залі дружину амбасадора Юрія Щербака, Марію; зазначив, що в залі було багато достойних представників українських громад у ЗСА, серед них був також останній голова уряду Української Народної Республіки в екзилі Іван Самійленко.

Присутні з інтересом оглянули виставку праць М. Грушевського, де були репрезентовані раритетні видання і фотографії з колекції бібліотеки ім. В. Міяковського та Архіву імені Д. Антоновича УВАН у ЗСА, Архіву Українського Історичного Товариства (організатори виставки мґр Галина Єфремова та Оксана Міяковська-Радиш).

Несподіваною для багатьох, але вельми приємною подією святочно настроєного зібрання було повідомлення, зроблене д-ром Винарем про наспілий ювілей присутнього в залі видатного діяча української культури і науки д-ра Марка Антоновича.

Присутні привітали д-ра Антоновича як будівничого української культури і науки, побажали йому здоров'я, щастя і подальшої творчої праці. Вся заля проспівала „Многая Літа", шануючи заслуженого і невтомного у свої 80 років вченого, редактора, організатора наукового життя, президента УВАН у ЗСА, багаторічного співредактора журналу „Український Історик", члена президії Українського Історичного Товариства, онука видатного українського історика Володимира Антоновича, із школи якого вийшов достойний учень — Михайло Грушевський, світоч української історії, вчений світового маштабу.

Хор „Дніпро" в Пармі відзначив 100-ліття від дня народження композитора Я. Барнича

За стараннями і ініціятивою мішаного хору „Дніпро" та під протекторатом УЗО Великого Клівленду, вшановуючи 100-річчя з дня народження дириґента і композитора проф. Ярослава Барнича, відбувся 1-го грудня ц. р. концерт в залі УПСобору св. Володимира.

З цієї нагоди було приготовано програму концерту, в якій були подані на початку біографія і творчість проф. Барнича та назви 13-ти відспіваних хором пісень. Відкрив цю імпрезу голова хору „Дніпро" і також співак Капелі Бандуристів ім. Шевченка, інж. Олег Мороз і дякував присутнім на залі отцям Ганкевичеві і Наконечному та управі за зрозуміння та винайм залі на концерт і проби; Софії Бурій за приготування експонатів в контексті з творчістю Барнича і пропам'ятної книги-архіву, історії хору ім. Шевченка, які були розставлені на столах побіч стіни на залі; хористам, дириґентці, слухачам та в загальному людям доброї волі. Хочу зараз на початку підкреслити позитивну рису управи хору і самого ансамблю „Дніпро", що мимо того, що проф. Барнич не був його дириґентом і навіть зорганізував тоді чисельний хор ім. Шевченка в Клівленд-Пармі, то абстрагуючи від всяких егоїстичних та суб'єктивних критеріїв, він тепер закликав всіх до співпраці і, об'єктивно оцінюючи творчу працю покійного Барнича на полі музикального світу українського народу, вшанував його пам'ять цією успішною імпрезою.

Хористи „Дніпра" виступили в числі майже 40 осіб, в гарно вишиваних строях. Хор почав концерт композиціями про Барнича: „Богородице Діво", „Світе тихий" і „Гуцулко Ксеню". Солістками були Зірка Шокалюк, сопрано в „Богородице Діво", і Анна Келлер, альт в „Світе тихий". Обидві своїми дзвінкими голосами і ніжною інтерпретацією полонили серця слухачів. Фортепіяновий супровід в цілості спочивав в певних і професійних руках Ляриси Чернецької, яка і вдало відіграла на піяно сольо-монтаж з оперети „Шаріка", муз. Я. Барнича. Пісню „Гуцулко Ксеню", муз. Барнича, заспівували гарними голосами та направду з душею тріо „Мальви" у виконанні Зірки Шокалюк, сопрано, Христини Глабше, мецо-сопрано і Анни Келлер, альт (муз. Савицький і Барнич), та при обробці і фортепіяновому супроводі Маркіяна Комічака, колишнього директора танцювального ансамблю „Каштан", а теперішнього дириґента катедрального хору при УПСоборі св. Володимира у Пармі. Шкода тільки, що тріо „Мальви" не співало більше пісень.

Дальше слідували пісні „Зоре моя вечірняя", „Наш стяг" (муз. Гнатишина — маршова), „Сонце заховалось" (муз. Людкевича) та „Пролягла доріженька" і „Достойно є" (муз. Садовського). В пісні „Пролягла доріженька" соля заспівували Павло Колесницький і Олег Мороз. Хор виконував також пісню „Покаяння" (муз. Веделя). Дальше слідували „Реве та стогне" та „Сонце низенько" (муз. Давидовського). Пісня „Садок вишневий" (муз. Вахнянина) була оригінально і цікаво виконана. При кінці програми пісня „Хай ця пісня" (муз. Садовського) прозвучала бадьоро і маршово-бравурно.

Дириґентка хору Оксана Боднарук провадить хором здисципліновано і скоординовано. Можна завважити добру дикцію. Дозволю собі на мале зауваження, а саме: чому до програми не включено стрілецьких пісень хоч би з огляду на обставину, що проф. Барнич був січовим стрільцем? Відносно зовнішньої форми, то велику увагу притягав побільшений портрет проф. Барнича, конструкції голови хору Олега Мороза, який майорів з лівого боку сцени.

При кінці першої частини концерту доня проф. Барнича мисткиня слова Ірина Дубас поділилася зі слухачами споминами про свого батька і про спонукало проф. Барнича до композиції оперет. Зараз на початку вона висловила щиру подяку хорові „Дніпро", отцям і управі УПСобору св. Володимира, Софії Бурій за влаштування виставки, а спеціяльно підкреслила жертвенну працю голови хору Олега Мороза.

Проф. Барнич народився 30-го вересня 1896 року в селі Балинці коло Коломиї, в сім'ї учителя. Він одідичив — говорила доня — музичні здібності, бо його батько і брат керували хорами, а що був надзвичайно талановитим і рішучим, свідчить факт, що коли аматорський гурток в Печеніжині ставив оперу „Наталка Полтавка", то тоді 13-літній юнак Ярослав створив оркестру, якою супроводив цю виставу. Навчався в гімназії в Коломиї. В час вакацій любив мандрувати почерез прекрасне і веселкове Покуття на Гуцульщині, насолоджуючись красою природи, що мало напевно великий вплив та додавало духову наснагу і романтику в його пізніший музичний праці. В музиці і піснях він оспівував і підкреслював глибоко пережиті враження. Студіює також гру на скрипці в проф. Шнабеля. 17-літнім юнаком зголошується добровільно в лави Січових Стрільців і є співтворцем в Хусті, Закарпаття. Переходить воєнні лихоліття, поранення і полон. З поворотом студіює у Вищому Музичному Інституті ім. Лисенка у Львові, потім бере участь у Листопадовім Зриві. Далі знову полон і звільнення. Студіює в Берлінській консерваторії. Опісля працює в школах і театрах Львова, Самбора, Станіславова і Ужгороду. Роз'їжджає на велосипеді, для того його прозвано „професором на колесах".

В 1929 році проф. Барнич з дружиною Ярославою зі славного роду Рубчак приїжджає до Станіславова. Спочатку компонував музику легкого жанру, як танго, наприклад „Ах, соловіє", „Хлопче мій, хлопче", „О, гарна крале", „Запізно", а вкінці славне танго „Гуцулко Ксеню". Ці пісні були в тих часах дуже популярні. Але хотілося тоді створити оперету з сучасною українською тематикою.

Ірина Дубас докладно і ностальгійно представляє образ і підложжя тодішніх часів. Першою його оперетою була „Дівча з Маслозоюзу" до слів Павлусевича. Не маючи піяно, він творив музику на цитрі, що було великою, муравлиною працею. Ця оперета пройшла у Львові, в театрі ім. Тобілевича, в 1934 році, з великим успіхом. З-під пера Я. Барнича виходять ще оперети „Шаріка" і „Пригода в Черчі", 1934 рік, і „Гуцулка Ксеня", 1938 рік.

В 1939 році комуністи заборонили виставляти всі оперети Барнича, бо в них добачувалося націоналістичного, українсько-державницького змісту. Барнич організує гуцульський ансамбль та роз'їжджає гастролями по всій Україні, а також Росії, Азії і Прибалтиці. 14-го листопада 1943 року відбулася незабутня і трагічна вистава оперети „Шаріка" в Станіславові (Івано-Франківське). В переповненій залі, коли пролунали звуки увертюри, раптом вдерлися на залю гестапівці з автоматами і почалася стрілянина. Гестапо шукало за членами ОУН і УПА. Багато постріляно і багато арештовано та засуджено. Малій горстці вдалося втекти.

Ця подія вирішила дальшу долю Барнича. Він з родиною залишає Україну і поселився в таборі переселенців в Авгсбурзі. Поринає в музичне життя, працює в театрі Володимира Блавацького та провадить хор. Згодом переїжджає до ЗСА: Філядельфії, Льорейну і Клівленду, Огайо.

На цьому місці я вже хочу від себе додати про творчу працю проф. Барнича в Клівленді. Тут він організує великий, репрезентативний хор ім. Шевченка, який кількістю начислював понад 120 осіб (5 злучених церковних хорів). Думаю, що проф. Барнич є авторитетною постаттю в музично-мистецькому світі. Його творчість є многогранна і колоритна і виявляється в різних жанрах, фольклорах і напрямках: хори, оркестри, театри, власні композиції, оперети і незлічимі обробки народних пісень. Хор ім. Шевченка в Клівленді під батутою проф. Барнича влаштовує власні концерти і успішно виступає перед українською і чужинецькою публікою, роз'їжджає по більших містах ЗСА і Канади. Співають такі шедеври української музики, як „Вечорниці" і „Лічу в неволі" Ніщинського, „Б'ють пороги" Лисенка, „Хустина" Ревуцького та „Заповіт" Вербицького. Головою хору був енергійний Олекса Чайка. Проф. Барнич також ставить опери „Запорожець за Дунаєм", „Катерина", „Чорноморці", „Невольник". І вже хотів ставити нову оперету в Клівленді, але невблаганна смерть в 1967 році вкоротила плідний шлях славного українського музики. Дириґентом хору ім. Шевченка він був на протязі 16 років (1950-1966). Його тіло спочило на українському цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Я мав нагоду і приємність співпрацювати з професором і пізнати його не тільки як визначного музика, але також як людину шляхотних вальорів духа. Він був товариським і тактовним, за що всі його любили і поважали. Він потрафив використати наш приспаний голосовий потенціял як льокального, так і діяспорного характеру, вдало пов'язати і синхронізувати та створити музикально-вокальну і чисельну одиницю — цілість, продуктом якої захоплювалися не тільки українська, але і чужинецька публіка. В операх і концертах брали участь знані солісти діяспори як: Кокольська Ордаси-Баранська, Соня Сахно, Ія Мацюк, а з чоловіків — Зайферт, Мінський, Василь Мельничин і Любо Мацюк. З Клівленду виступали солісти Яків Сідельник (незаступимий в ролі Карася в опері „Запорожець за Дунаєм" — недавно помер), Петро Зелений і Володимир Боднар. З оперою „Запорожець за Дунаєм" проф. Барнич роз'їжджає по більших осередках ЗСА і Канади — Клівленд, Детройт, Чикаго, Філядельфія, Ню Йорк, Торонто. Успіх був надзвичайний і всюди залі були переповнені. Ставлені опери проходили під фаховий супровід на піяно проф. Ірини Гаврилюк-Заячківської, недавно померлої в Клівленді на 104-му році її трудолюбивого життя, та симфонічних оркестр на місцях концертів. За плідну і конструктивну працю проф. Барнича українці діяспори, а спеціяльно тих міст як Льорейн, Парми та Клівленду, і їх посадники вшанували його почесними грамотами, навіть проголошуючи в містах „Днем Ярослава Барнича".

В листопаді цього року з великим успіхом у Львові проходила через кілька днів оперета „Шаріка". Режисером цієї постанови був Федір Стригун. На цій виставі була присутня і доня проф. Барнича Ірина Дубас. Також і в інших містах в Україні відзначатимуть урочисто 100-річчя з дня народження композитора. В минулому році „Дніпро" відзначав 40-ліття свого існування також концертом.

Позитивним явищем є, що хор активізується, а при посиленні і побільшенні його молодими співаками, совісній та систематичній праці та співпраці і координації хору з дириґентами та управою хору, він зможе вибитися на вершини кращих хорів діяспори.

До програмки була долучена осібна картка-заява, в якій управа хору „Дніпро" цілком слушно нарікає, що на святкування 200-ліття історії Клівленду був запрошений з виступами і хор „Дніпро", але з причини абсенції хористів, він не міг себе запродукувати. Клівленд вже має свою гарну традицію в аспекті репрезентативних хорів, і тому такий громадський хор повинен існувати та вже час над цим серйозно призадуматися.

Д-р Володимир Боднар

В. Кристофер...

(Закінчення зі стор. 1)

ської допомоги для Ізраїля та Єгипту, які дотепер вважалися недоторканими.

В. Кристофер висловився також за виплату заборгованости перед ООН. Як відомо, декілька днів тому з таким самим закликом звернулася до Конгресу постійний представник ЗСА при ООН Медилин Олбрайт, яка замінить В. Кристофера на пості державного секретаря в часі другої каденції Президента Билла Клінтона.

ФЕДЕРАЛЬНА АДМІНІСТРАЦІЯ летунства повідомила, що плянує зарядити нові вимоги стосовно зміни стерен у всіх 1,100 літаках типу Боїнг 737 в Америці, щоб запобігти несподіваним самостійним рухам, які підозрівають могли бути спричинниками бодай двох летунських катастроф в останніх шести роках. Виробництво літаків Боїнг підкреслило, що ще була їхня думка запровадити ці нові вимоги, де воно також погодилось дати нові частини потрібні для цих змін, які виноситимуть приблизно 50,000 дол. для кожного літака не враховуючи інсталяції, бо за це платитимуть окремі летунські лінії.

Ставка...

(Закінчення зі стор. 1)

рацією, та коли ствердив, що майбутнє України, це саме ця творча українська молодь, яка потребує заохотити, підтримки в дії і це підтримки як моральної, так і матеріяльної. І коли я перед трьома роками знайшов цю тоді ще малу групу молодих людей на семінарі творчої літератури та почув їхні думки та зацікавлення, рішив їм допомогти. Отож ми створили Благодійний Фонд „Смолоскипу", бо мусите знати, що В-во „Смолоскип" було перше зареєстроване в Україні, як українсько-американське підприємство і воно також тепер служить молодій групі, що видає газетку „Смолоскип України", інші бюлетені та займається публікацією книжок тут і там, як було досі. Тільки, що тепер в Управі видавництва є люди нижче 27 років та проявляють іншу діяльність.

— Скажіть, прошу, яка це діяльність конкретно?

— Тепер молоді члени видавництва влаштовують літературні, радієві конкурси, розповсюджують українські книжки, що вже є в крамницях, раз-у-раз відбуваються семінари. Розуміється, звичайно ці почини влаштовуємо з іншими організаціями. Ось, наприклад, семінари із Спілкою Письменників України, з Товариством Української Мови з республіканським радіом. А всюди веде перед творча молодь віком нижче 30 років, а то й молодші. Ось у Благодійному Фонді, в його Управі, вісім молодих людей з України і дві особи із ЗСА. Знаний вже вам Олесь Доній є головою Ради, а я директором.

— Чи уважаєте, що відвідини цієї творчої групи в ЗСА були успішні?

— Я гадаю, що так. Правда не кожному вони сподобалися, але усі вони мали вільну руку говорити, що думають і обстоювати свій погляд. Більш виразно можна було це завважити на семінарах в Києві, ось маєте тут звітування із першого семінара молодечих організацій націоналістичного спрямування, що відбувся в жовтні у Києві. Там можете виразно побачити думки молодих. Молодь України не йде до партій, бо ними розчарована, вона має інший підхід. Тепер вони по своєму підготовляються до нових виборів, весною 1997 року підготовляється семінар для молодих депутатів і там напевно почуємо думку тих, які будуть творити справжню українську державу.

— Як бачу, ви поставили тепер всеціло на молодь та стали її ентузіястичним речником.

— А так, я бачу безпосередньо як твориться нова молодеча спільнота, як підносить голову молоді дослідники, історики, політологи, що тепер мають по 20 років. Є з ким і для кого працювати. А мусите знати, що інтелектуальний рівень у цих наших молодих є дуже високий та вимоги до себе також. Вони рвуться до книжки, до знання — тільки треба їм в тому допомогти. І тут без помочі діяспори не можна багато зробити. Ось тут вам брошурка-звіт про діяльність стипендійного фонду українського студента за 1995–96 роки. Побачите, що за три семестри Стипендійна комісія із Благодійного Фонду розглянула аж 400 прохань і призначила 345 стипендій для студентів із 26 областей і міст України. Стипендіянти отримують місячно рівновартість 10 ам. дол., а крім того безкоштовно книжки і видання „Смолоскипу". Досі видано стипендій на суму 51.513.52 ам. дол. від часу, коли я розпочав цей фонд у 1995 році.

— Чи ви отримали відгук діяспори на цю акцію?

— Не лише отримав широкий відгук, але справді мушу тут з подякою згадати Український Народний Союз і ваш щоденник, що нам морально дуже допомогли. А добрі люди дають стипендії, розуміючи, яке це важливе для майбутнього України. Тут ще інша справа незвичайно важлива, а це поширення української слова та нашої літератури. Досі не створено структури, яка ширила б українську літературу по всіх областях у відповідний спосіб. Тож ми із Видавництва „Смолоскип" стараємося розповсюджувати українські книжки, де і як можемо. Перевозимо, завдяки даткам, книжки із ЗСА в Україну, доставляємо там, де їхній брак, як ось, наприклад, у збройних силах, видаємо нові книжки, що містять твори тих, які беруть участь у літературних конкурсах, стараємося про часті літературні вечорі та семінари із участю молодих літераторів.

Здається, ред. О. Зінкевич поставив усі свої засоби та цілу непохитну енергію на молодь і вірить в її майбутнє. Він немов помолодшав від часу, коли в нього на устах лише ця одна проблема, а з тим творча молодь України дістала виїмкового опікуна та друга.

Група творчої молоді з України в часі відвідин предсідника УНС У. Дячук в березні 1996 року.

Множинність...

(Закінчення зі стор. 2)

лише ознаменував початок тертя й непорозумінь між козаками і московитами. Для Субтельного — це ціла метафора двох різних, несумісних світоглядів: європейсько-леґалістичного, заснованого на праві й контракті, та азіятського-свавільного, заснованого на нічим не обмеженому всевладді тирана.

Складніша гра

Приклади можна продовжувати, проте загальна тенденція й так очевидна. Те, що для українських авторів є здебільшого нагромадженням слабо систематизованих емпіричних фактів, вишикуваних у суто хронологічний процес позитивістичного „державотворення", для Субтельного є значно складнішою грою різноманітних сил і тенденцій, взаємодією (і взаємовпливом!) світової метаісторії з певною унікальною комбінацією реґіональних особливостей, що є радше „процесом у собі", ніж відбиттям якоїсь містифікованої „державотворчої" телеології. Як наслідок, кожен факт чи подія у книзі Субтельного є глибшим, багатомірнішим, значущішим, і як не дивно, зрозумілішим. Саме з цієї книги можна довідатись більше і про середньовічні цехи та стани, і про братства, і про Магдебурзьке право, і про Литовський статут, і про падіння Константинополя та концепцію „Москви — Третього Риму", і про саму появу Московії, і про Литву, і про Орду, і про „великий зерновий бум" в Европі XVI століття, що його українські автори взагалі не згадують, хоч він мав вирішальне значення для багатьох процесів в Україні; і про те, чому Хмельницький після блискучих перемог не проголосив себе володарем України, а все шукав, під чию б руку піддатися; і про причини поразки української революції 1917-21 років, і про безліч інших речей, що їх українські автори коли й згадують, то без проникнення в суть, у контекст, у функціональну схему заплутаного історичного механізму.

Втім, задля справедливости зазначимо, що „Історія України" писалася тринадцятьма авторами — досить різного, судячи з відповідних розділів, рівня. Деякі розділи виглядають цілком пристойно, а один („Національне відродження. Кінець XVIII — початок XX ст." Я. Грицака) — навіть, можна сказати, блискуче. В цілому, однак, львівська версія історії України є радше сумним виявом нашої провінційности, ніж серйозним викликом уже існуючим текстам. Заключний акорд того вияву — чималий список літератури, в якому майже нема іншомовних джерел, — і то нема навіть таких першорядних, як „Суспільні зміни та національна свідомість в Україні XX ст." Б. Кравченка, „Дилеми незалежности" О. Мотиля, „Від перебудови до незалежности" Т. Кузя й Е. Вілсона, „Український націоналізм" Дж. Армстронга, „Чи має Україна історію?" М. ван Гагена; нема там і згадки про праці В. Іванова, В. Топорова, Н. Голенщева-Кутузова, Е. Кінана, Д. Сондерса, Ф. Сисина, ані навіть про перевидану позаторік у Києві книгу Г. Костюка „Сталінізм в Україні".

Але й негативний досвід — це теж досвід і першу спробу львів'ян можна було б вітати, коли б не стояв на ній гриф „Допущено Міністерством Освіти України". На книзі Субтельного такого грифу немає, отож змагання між двома книгами може закінчитися тим, що студенти не прочитають жодної. Тоді їх варто було б перечитати обиди.

Симпозіюм...

(Закінчення зі стор. 1)

шова кара, громадські роботи, умовне засудження, обмеження волі, пробація, спеціальний нагляд тощо.

На симпозіюмі зазначено, що Україна посідає друге місце в Европі після Росії за кількістю в'язнів на душу населення — 227,000 ув'язнених, у тому числі 50,000 на термін до трьох років. Учасники симпозіюму вважають, що Україна, яка ввійшла до Ради Европи, має зважити на світовий досвід у цьому питанні і змінити свої погляди на судову систему взагалі, а питання, пов'язані з тюремним ув'язненням, зокрема.

Голова підкомісії Комісії Верховної Ради з питань правної політики та судово-правної реформи Василь Костицький сказав, що проєкт нового Кримінального кодексу України, так само як і чинний кодекс, має чимало недоліків, зокрема застосування тюремних покарань за незначні порушення. Він повідомив, що 46 депутатів підписали звернення до Конституційного суду із засудженням застосування смертного покарання як такого, що суперечить положенням Конституції.

Зібраних привітав амбасадор ЗСА в Україні Вілліям Міллер, який сказав, що проведення симпозіюму є на часі і висловив сподівання, що в майбутньому судова система в Україні вдосконалиться.

Ділимося сумною вісткою з родиною і приятелями, що 15-го січня 1997 р. відійшла у вічність на 82-му році життя

бл. п.

ЄВГЕНІЯ КОРЧИНСЬКА

з дому МУХНАЦЬКА

ПАРАСТАС в понеділок 20-го січня 1997 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Петра Яреми, 129 Схід 7 вул. Ню Йорк, тел. (212) 674-2568.

ПОХОРОН у вівторок 21-го січня 1997 р. о год. 9:30 ранку з церкви св. Юра на цвинтар Gate of Heaven, Hawthorne, N.Y.

У глибокому смутку:

шваґер — о. крилошанин ОМЕЛЯН ШАРАНЕВИЧ

сестрінка — ДАДА з чоловіком д-ром АЛЕКСАНДРОМ СЛОНЕВСЬКИМ із синами: АНДРІЄМ СЛОНЕВСЬКИМ з родиною, д-ром ДАНИЛОМ СЛОНЕВСЬКИМ

братова — НІНА БІЛЬЧИНСЬКА

родина в ЗСА й Україні.

Це ваші брати і сестри

Організація Американці в Обороні Людських Прав в Україні (АГРУ) підтримує зв'язок з християнським доброчинним центром „Стефанус" в українському місті Черкаси. З цього центру надійшла фотографія людей, яким щойно вручено різдв'яні подарунки: одяг з Америки. Стан цих людей не вимагає коментарів — усі вони хворі, бідні, знедолені. У цьому жоден з них не винний: на таку жалюгідну старість за 75 літ свого панування прирекла українців комуністична держава. Цю світлину зроблено у місті Золотоноші. Насправді такі потребуючі є у кожному українському селі. Господь свого часу врятував вас чи ваших батьків від большевицької наруги, а іншим не пощастило, зглянься ж на біду ваших нещасних братів і сестер в Україні і зробіть грошову пожертву в їхню користь. Чеки для придбання найнеобхіднішого — одягу, взуття, ліків — просимо виписувати на AHRU — Stephanus і надсилати на адресу: 43 Midland Place, Newark, N.J. 07106. IRS АГРУ: 22-2318966.

Чикаґська громада вшанувала Інститут ім. Митрополита Андрея

Оттава (ФІМАШ) — Дні 1-3 листопада в Чикаґо присвячено підтримці Інституту ім. Митрополита Андрея Шептицького для східньохристиянських наук. Заснований при католицькому Богословському Об'єднанні (Catholic Theological Union) в Чикаґо у 1986 році, Інститут ім. Митрополита Андрея перенісся до Оттави в 1990 році, де сьогодні, як складова частина богословського Університету Святого Павла, він дає Українській Католицькій Церкві в Північній Америці можливість проявляти свій богословський голос, а семінаристам та іншим студентам можливість вивчати власну Східню Християнську духовну і богословську спадщину. Хоч більшість студентів Інституту прибувають з Канади та ЗСА, є також студенти з інших країн і континентів, в тому числі з України. Під еґідою „Американських Приятелів Інституту ім. Шептицького" поставлено виставку видань та фотографії, зорганізовано бенкет-бенефіс, наукову конференцію та відеорепортаж про Інститут, якого даром зредагував вдячний випускник Інституту, спеціяліст засобів масової комунікації.

У час бенкету, майстерно уложеного Танею Лабою при Культурному Осередку свв. Володимира і Ольги, гості з чикаґської української громади мали нагоду запізнатися з Радою Директорів Фундації Шептицького — харитативної організації, яка управляє фондами, потрібними для вдержання праці Інституту. Між почесними гостями були: Владика Михаїл Вівчар (Єпископ чикаґської єпархії св. отця Николая), Євген Черевик з Вінніпеґу, президент Фундації, о. д-р Андрій Чировський, директор Інституту, д-р Андрій Бровар, президент „Американських Приятелів", як рівно ж Петро і Дорис Куль з Едмонтону, найбільші добродії Інситуту. В одному з важливіших моментів вечора Петро і Дорис Куль зложили свою другу пожертву мільйона долярів на залізний фонд для створення катедри східньої літургіології. Своїх перших мільйон долярів вони дарували в червні 1993 року, і це дозволило Інститутові відкрити катедру Східньохристиянської Богословії. В цьому потрібно зібрати до п'яти мільйонів долярів, щоб забезпечити працю Інституту на далеке майбутнє.

Займаючи слово на бенкеті, Петро Куль сказав: „Люди могли б спитатись, яким чином ми могли рішитись заінвестувати стільки нашого життєвого заробітку в Інститут. Це питання довір'я. Ми віримо у візію Інституту і довір'яємо його працівникам. Без висококваліфікованих провідників- священиків, сестер, мирян — наша Церква на цьому континенті не має майбутнього. Безперечно, вона житиме в Україні, де є досить народу і вірні можуть себе взаїмно підтримувати. Але, якщо ми не хочемо завмерти у Північній Америці, нам треба бути сильнішими, глибше думаючими та мудрішими від інших Церков... Ми маємо багату спадщину, але нам треба її оживити для наступного тисячоліття... Це, саме, завдання Інституту ім. Митрополита Андрея".

Аноміний жертводавець під час бенкету видав виклик, в якому він виявив свою готовість подвоїти суму, зібрану учасниками, до 10,000 дол. Таким чином, пожертви, зібрані впродовж вечора, перевищили 20,000 дол.

Оскільки згадані дні співпадали з річницею смерти Митрополита Андрея (1 листопада), це дало Інститутові нагоду виявити своє признання Владиці Михаїлові Вівчарові за його довголітні старання у справі беатифікації Слуги Божого Митрополита Андрея. Даруючи йому чудовий гуцульський різьблений хрест та грошеву пожертву на підтримку його Ліґи Молитви, д-р Андрій Бровар підкреслив: „Мені особливо приємно представити людину, яка зрозуміла, що проголошення Митрополита Андрея святим не залежить лише від солідної наукової праці, вона залежить передусім від того, чи люди будуть дійсно молитись за це. Оця ліґа молитви, заснована Владикою Михаїлом, є шляхотним почином, на який слід звернути увагу, і який варто підсилити та підтримати, щоб її праця могла продовжуватись до того дня, коли ціла Вселенська Церква визнає святість Слуги Божого Митрополита Андрея". Варта відзначити, що о. д-р Олександер Баран з Вінніпеґу, який є також професором Інституту імені Шептицького, саме у згаданих днях в Чикаґо виголосив серію доповідей про Митрополита Андрея.

В неділю ввечері Інститут ім. Митрополита Андрея Шептицького провів конференцію під заголовком: „Берестейська Унія й сьогодення Українських Церков". Виголошено дві доповіді: „Берестейська Унія в порівнанні з іншими східньо-католицькими уніями" о. Андрієм Чировським та „Літургійне питання на перехресті Сходу і Заходу" о. Петром Галадзою.

У згаданих днях Рада Директорів Фундації Інституту ім. Митрополита Андрея відбула свої річні загальні збори в гостині Владики Михаїла. Попри нормального перегляду діяльности Інституту, Рада Директорів офіційно провела об'єднання між Фундацією, заснованою в Канаді, та „Американськими Приятелями" ЗСА, створюючи при цьому єдину організацію на північно-американському континенті. Понад 150,000 дол. американських фондів, зібраних раніше „Американськими Приятелями", долучено до фондів Фундації Інституту. Жертводавці Фундації, як в Канаді, так у ЗСА, мають право відтягнути свої пожертви з податків, оскільки Фундація є офіційно зареєстрованою доброчинною організацією при обох федеральних урядах.

Хто бажає більше інформацій або хоче зложити безподаткову пожертву, може звертатись до: The Metr. Andrey Sheptytsky Institute St. Paul University, 233 Main St. Ottawa ON Canada K1S 1C4 (613) 239-1393 ext. 2332.

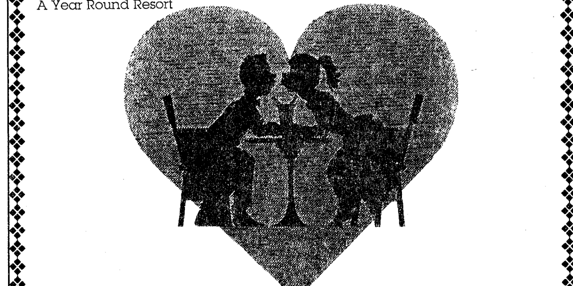
На світлині: Бенкет-бенефіс для Інституту ім. Митрополита Андрея Шептицького — почесні гості.

ПОДІЇ

ВІДЗНАЧЕННЯ ЗНАМЕННИХ ДАТ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Комітет Об'єднаних Американсько-Українських Організацій Великого Ню Йорку та Відділ УККА влаштовують концерт, присвячений історичним дням 22-го січня 1918, 1-го листопада 1918 та 22-го січня 1919 років. Концерт відбудеться у неділю, 26-го січня, в залі школи ч. 19 "Asher Levy", 1-ша аве. між 11-ою і 12-ою вул. в Ню Йорку. Початок в 2-ій год. дня. Виступлять проф. Т. Гунчак, В. Курило, хор „Думка", соліст Р. Цимбала. В українських церквах будуть відправлені Служби Божі за український народ.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ

